بایسته‌های پژوهشی رضوی ـ محسن صادقی
فصلنامه تخصّصي مطالعات قرآن و حدیث **سفینه**
سال دهم، شماره ۳۹ «ویژه پژوهش‌های رضوی»، تابستان ۱۳۹۲، ص ۱۷۳ ـ ۱۸۰

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1392.10.39.5.9]

بایسته‌های پژوهشی رضوی

محسن صادقی *

چکیده: شناسایی مدخل‌ها و عنوان‌های شایسته پژوهش در هر موضوع، از مقدمه‌های تحقیق به شمار می‌رود. در موضوع شناخت امام رضاعليه‌السلام عناوین حدود ۱۳۰ بایسته پژوهشی در ذیل موضوعات کلی‌تر ذکر شده است: مناظره‌ها، خطبه‌ها، عیون اخبار الرضاعليه‌السلام، ادعیه و زیارات، زیارت، سبک زندگ، توحید و اعتقادات، القاب، موسوعة الامام الرضاعليه‌السلام، مواعظ رضوی، اخلاق اجتماعی، فرقه‌های اعتقادی، ولایت عهدی، آثار منسوب.

کلیدواژه ها: امام رضاعليه‌السلام – پژوهش/ بایسته‌های پژوهشی رضوی/ مدخل‌ها.

*. پژوهشگر حوزه علمیه قم، مؤسس و مدیر کتابخانه تخصصی امام رضاعليه‌السلام.

مقدمه

فصلنامه سفینه تاکنون بارها بایسته‌های پژوهشی در موضوعهای مختلف ارائه کرده است، از جمله در: شمارهٔ ۵ (نهج البلاغه)، ۶، ۸، ۹ (صحیفه سجادیه)، ۱۲ (مهدویت)، ۱۹ ،۳۶ (علوم حدیث).

اینک خدای بزرگ را سپاس می‌گزاریم که توفیق عرضهٔ فهرستی از موضوعات مرتبط با حجّت هشتم صلوات اله علیه نصیب فرمود. در این فهرست، بایسته‌های پژوهشی به صورت بسیار مختصر و کلّی بیان شده‌اند. در بعضی از این موضوعات، کارهای مفیدی ارائه شده، ولی هنوز جای کارهای تحلیلی خالی است. در پاره‌ای از موضوعات، تک نگاری مستقل (به شکل مقاله، پایان‌نامه یا کتاب) منتشر نشده که همّت پژوهشگران و ارادتمندان امام رضاعلیه‌السلام را می‌طلبد. همچنین بازنویسی متون کهن به شکل‌های ادبی و هنری، ضرورتی جدّی است که کمتر بدان توجّه شده است. اساساً یک مشکل اساسی در منابع رضوی، این است که اکثر منابع به تمام زندگی حضرتش پرداخته‌اند نه موضوعهای ریز و جزئی که پژوهش عمیق در مورد آن سامان دهند.

اینک فهرست حدود ۱۳۰ موضوع پژوهش رضوی تقدیم می‌شود.

روش‌شناسی مناظرات امام رضاعلیه‌السلام

مناظره با راس الجالوت (رهبر یهود)

مناظره با عمران صابی (رهبر صابیان)

مناظره با هربذ زرتشتی

مناظره با سلیمان مروزی

مناظره با علی بن جهم

خطبهٔ جامع امام رضاعلیه‌السلام در باب امامت

خطبهٔ توحیدیه

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1392.10.39.5.9]

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1392.10.39.5.9]

حدیث سلسلة الذهب

رسالهٔ ذهبیه و شروح و ترجمه‌های آن

احتجاج با علما در مجلس مأمون در باب امامت

درگیری امام رضا علیه‌السلام با واقفه

ولایت‌عهدی امام رضا علیه‌السلام

راویان امام رضا علیه‌السلام

ابن ابی نصر احمد بزنطی

حسین بن مهران

دعبل خزاعی

عیون اخبار الرضا علیه‌السلام

منابع *عیون اخبار الرضا* علیه‌السلام

سبک‌شناسی *عیون اخبار الرضا* علیه‌السلام

کتاب‌شناسی *عیون اخبار الرضا* علیه‌السلام

اصحاب امام رضا علیه‌السلام

زکریا بن آدم

عبدالعظیم حسنی

محمد بن سنان

فضل بن شاذان

یونس بن عبدالرحمن

کلمات امام رضا علیه‌السلام

بداء در سخنان امام رضا علیه‌السلام

اشعار منسوب به امام رضا علیه‌السلام

انتساب کتاب *فقه الرضا* علیه‌السلام

بررسی احادیث فقهی امام رضا علیه‌السلام

گزارشی از روایات تفسیری امام رضا علیه‌السلام

تحلیل محتوای ادعیه رضوی

تطبیق *صحیفهٔ سجادیه* و ادعیه رضوی

سبک شناسی ادعیهٔ رضوی

کاربرد آیات قرآن در ادعیه رضوی

حدیث شرایع الدین (محض الاسلام)

امیرالمؤمنین در کلام امام رضا علیه‌السلام

حضرت مهدی در کلمات امام رضا علیه‌السلام

معجزات و کرامات امام رضا علیه‌السلام

معاصران امام رضا علیه‌السلام(دانشمندان آن زمان)

فرزندان امام رضا علیه‌السلام

فضیلت زیارت امام رضا علیه‌السلام

نامه‌های امام رضا علیه‌السلام

امام رضا علیه‌السلام و ایران

امام رضا علیه‌السلام و اهل سنت

القاب فردی امام رضا علیه‌السلام

اخلاق فردی امام رضا علیه‌السلام

اخلاق اجتماعی امام رضا علیه‌السلام

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1392.10.39.5.9]

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1392.10.39.5.9]

سبک زندگی از نظر حضرت رضاعلیه‌السلام
عبادات
آراستگی
مهمان‌نوازی
خانواده
برخورد با مردم
بخشش
سفرها
برخورد با خلفا
مادر امام رضاعلیه‌السلام
کلمات امام رضاعلیه‌السلام
توحید در کلمات امام رضاعلیه‌السلام
اسماء و صفات الهی در کلمات امام رضاعلیه‌السلام
مشیت و اراده در کلمات امام رضاعلیه‌السلام
جبر و تفویض در کلمات امام رضاعلیه‌السلام
طبیعیات در کلمات امام رضاعلیه‌السلام
افعال بندگان در کلمات امام رضاعلیه‌السلام
نبوت و رسالت در کلمات امام رضاعلیه‌السلام
ویژگی‌های انبیاء در کلمات امام رضاعلیه‌السلام
عصمت انبیاء در کلمات امام رضاعلیه‌السلام
ویژگی‌ها و فضایل خاتم الانبیاء در امام رضاعلیه‌السلام
روش‌شناسی بحار ۴۹
روش‌شناسی عوالم (جلد امام رضاعلیه‌السلام)

روش‌شناسی مسند الامام الرضاعلیه‌السلام از آقای عطاردی

روش‌شناسی موسوعه الامام الرضاعلیه‌السلام تالیف آقای حسینی قزوینی

نقد مدخل امام رضاعلیه‌السلام در دایره المعارف‌های فرنگی

ویژگی‌های امامان معصوم در کلمات امام رضاعلیه‌السلام

امام کاظم در کلمات امام رضاعلیه‌السلام

واقفه

نقد و بررسی بخش روایات مربوط به امام رضاعلیه‌السلام در *اخبار الدخیله*

نقد و بررسی بخش روایات مربوط به امام رضاعلیه‌السلام در *موضوعات فی الاخبار*(هاشم معروف الحسنی)

زیارت جامعه صغیره روایت شده از امام رضاعلیه‌السلام

مواعظ در کلمات امام رضاعلیه‌السلام

- توجه الی الله
- تقوای الهی
- محاسبه النفس
- معاشرت با مردم

اخلاق اجتماعی

- علم و تفکر
- ولایت اهل بیت
- خوردن و نوشیدن
- خصال نیکو و زشت
- پرهیز از گناه
- ارتباط با بستگان (صله ی رحم)

فضایل و رذایل، صفات زشت و خوب در کلمات امام رضاعلیه‌السلام

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1392.10.39.5.9]

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1392.10.39.5.9]

علل شرایع و احکام در کلمات امام رضاعلیه‌السلام

مناظره با حسن بن سهل در باب علم نجوم

مناظره با ابن قره ی نصرانی

مناظرات با مأمون

مناظره با یحیی بن ضحاک سمرقندی

مناظره با صباح بن نصر هندی

احادیث قدسی در بیان امام رضاعلیه‌السلام

کلمات پیامبران در بیان امام رضاعلیه‌السلام

احادیث نبوی در کلمات امام رضاعلیه‌السلام (حدود ۴۰۰ حدیث)

احادیث امیرالمؤمنین در کلمات امام رضاعلیه‌السلام(۱۶۴ حدیث)

احادیث امام حسین در کلمات امام رضاعلیه‌السلام

اقامهٔ شعائر حسینی در بیان امام رضاعلیه‌السلام

امام رضاعلیه‌السلام در کلمات امام کاظمعلیه‌السلام

برخورد امام رضاعلیه‌السلام با گروه‌های مختلف

واقفه

مرجئه

غلات

راویان سنی امام رضاعلیه‌السلام

امثال و حکم در کلمات امام رضاعلیه‌السلام (با توجه به کتاب مرحوم شیخ محمد غروی)

اسناد تاریخی مرتبط با ولایت‌عهدی امام رضاعلیه‌السلام براساس کتاب *الحیاه السیاسیه للإمام الرضا*علیه‌السلام (سید جعفر مرتضی)

فضایل امام رضاعلیه‌السلام در کلمات آثار اهل سنت

فلسفه اخلاق در نظر امام رضاعليه‌السلام

امام رضاعليه‌السلام در ادب فارسی (شعر، تعزیه، تئاتر، فیلم نامه، داستان، داستانک، رمان،شعر سپید، قطعه ادبی و...) به صورت کتابنامه یا گزیده

امام رضاعليه‌السلام در شعر عربی

تحلیل و بررسی نحوهٔ شهادت امام رضاعليه‌السلام

امام رضاعليه‌السلام در ادبیات اردو

امام رضاعليه‌السلام در ادبیات ترکی

هدف مأمون از طرح ولایتعهدی امام رضاعليه‌السلام

فرصت ولایتعهدی امام رضاعليه‌السلام در نشر معارف اسلامی

آثار منسوب به امام رضاعليه‌السلام

طب الرضا عليه‌السلام

مسند الرضا عليه‌السلام

صحیفه الرضا عليه‌السلام

القاب امام رضاعليه‌السلام

امام ضامن

شمس الشموس

عالم آل محمد

قبله‌ی هفتم

سلطان سریر ارتضا

شرح و توضیح دو قصیده رضوی صاحب بن عباد

فقه رضوی تطبیقی (مقارن)

درونمایهٔ زیارت‌نامه‌های امام رضاعليه‌السلام

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1392.10.39.5.9]